

Bedrijven in ruilverkavelingsgebied zonder elektriciteit Melken bij een petroleumlamp

VERDER kwam de heer Beemsterboer met de vraag, of van gemeentewege niet iets kan worden gedaan aan het euvel voor mensen aan de Heentweg. Er moet bijvoorbeeld bij een petroleumlamp worden gemolken". Dit plukte uit een verslag van een gemeenteraadvergadering die op 21 november vorig jaar in Warmenhuizen werd gehouden. Melken bij een petroleumlamp? — achtelijke toestand, knop link en dat in een land waar de openbare nutsbedrijven er zo trots op zijn dat ze de waters- en lichtbeschaving bij iedereen, tot in de verste uithoeken hebben gebracht. „Een schandaalige handelwijze van een degelijk lichaam”, zei wethouder P. K. de Gens toen. En daarmee moest het PEN dan maar in de lamp klimmen, omdat het bedrijf de euvel moed had achtienhonderd gulden voor een aansluiting te vragen. „Bodsovend, dat hier zo ambtelijk wordt gehandeld”, zei gemeenteraadslid Dekker. Enzovoorts, enzovoorts. . . .

Het slot van het doosje liet was dat burgemeester Nolet nu eens met het PEN zou gaan praten om te proberen een aansluiting te krijgen.

**Aansluiting kost
duizenden gulden**

Zoon Vader zit te melken van het euvel, terwijl vader Vader, hier met een petroleumlamp, belicht het veld. (Foto: M. van der Meer)

Midden in het kale, dode verkavelde land ontsluit ik pas twee maanden later de zware deur van de koel-schuur die staat aan de Heentweg in Warmenhuizen.

Het is er koud en het is even wennen aan het donker, maar dan zie ik toch de twee gebroeders C. en W. Jonker bij een grote stapel kool staan. Rechts in de hoek brandt een schamele petroleumvergasser.

Een eind verderop staat de vee-schuur van Cees Vader. Daar wordt nu niet meer gemolken bij petroleumlicht, want de schuur staat vol jongvee. Wel gaat vader Vader wel-doezende rond met veer, terwijl zoon Vader hem met een petroleumlamp bijlicht.

Waarom is er nog geen licht, nog geen elektrics, zoals ze in de polder zegen?

Het verbaast me dat de Jonkers en de Vaders zo rustig, kalm en waardig, zij het wat verward van het ene feit naar de andere gebeurtenis springend, de gang van zaken schetsen. Geen spoor van rancune, van verbittering tegen de onrechtvaardige wereld. Er kan zelfs nog wel gelachen worden ook, maar dat komt ook omdat het

door
Gerard Le Belle

veel weg heeft van een komische nachtmerrie. Toch is het maar goed dat er eens over geschreven wordt, want de zaak is onrechtvaardig. Ook al staan de betrokken instanties in hun recht.

Koelhuis

WELNU: C. en W. Jonker besluiten in de geest van de ruilverkaveling een koelschuur neer te zetten bij het in 1960 verkavelde land. Ze zullen er een koelhuis van maken, zodra het elektrics er zou komen, want het komt er. Dat is hun zelf gezegd. In 1963 zetten ze hun stenen schuur van twintig bij negen meter neer.

Cees Vader doet hetzelfde zij het dan dat de schuur van hem voor de stalling van vee wordt. Dan komt het PEN, vraagt aan Vader toestemming om over vierhonderd meter kabel in zijn land te mogen leggen en Vader zegt vol vreugde ja. Hij praat niet eens over vergoeding, wil van schade niets weten, want de kabel komt immers een halve meter van zijn schuur af te lopen. De Jonkers zijn al bij de installateur om de koelmachines te bestellen, maar dan komt het.

De kabel zit goed en wel in de grond en men is nog met het dichten van de sleuf bezig als Vader hoort dat hij nu niet moet denken van deze kabel, stroom te kunnen aftappen. Tienduizend volt meneer, afblijven. Eerst een transformatorhuisje, kosten een halve ton, ertussen en dan nog kabel van dertig gulden de meter.

Ringleiding

BIJ de Jonkers loopt de kabel op 25 meter van hun schuur af. Het is een ringleiding en ze hebben pech gehad, want het PEN vond dat die nodig was. Omdat het PEN dat vond, zijn zij nu de klos, zeggen de Jonkers. Had het bedrijf volstaan met een leiding van 3.000 volt dan was alles in orde geweest. De boeren in de Wieringermeer kunnen er immers met een voorzieninkje van een duizend of vijftienhonderd gulden zo aftappen en voor dat bedrag gaan ze niet op de loop.

Pech gehad? Ze weten het zelf niet, maar eigenlijk hebben ze nog geluk. Want bijna 500 meter verderop heeft Gerard Vlam zijn koelschuur neergezet, maar dat is gebeurd in het kader van de bedrijfsverplaatsing. Hij moet natuurlijk elektrics hebben en krijgt dat ook op kosten van de ruilverkaveling. Voor hem moet dat transformatorhuisje al worden neergezet.

Voor hem alleen, momenteel. Want vandaaruit is 600 meter kabel nodig naar de twee schuren van de gebroeders Jonker en Vader. Tegen dertig gulden de meter... is achtienhonderd piek. Elfduizend voor Vader en zeveentienhonderd betalen. Wil Jonker wel maar Jonker niet, dan moet hij vertienhonderd betalen. Wil Jonker wel, maar Vader niet, dan kost het de gebroeders tienduizend. Nu willen ze allebei niet meer. Willen wel, maar kunnen niet.

Particulieren

TOCH een logische zaak. Het PEN moet tenslotte zijn kosten vergoed hebben, nietwaar? Dat zegt burgemeester Nolet nu ook en daar-

om heeft hij zo weinig kunnen bereiken. Het gaat hier om de particuliere belangen van een paar mensen die een schuur bij hun land wilden hebben. Dat vonden zij rendabeler voor hun bedrijf. Het is natuurlijk onbevredigend dat in verkaveld gebied niet meteen openbare nutsvoorzieningen worden getroffen en daar zal bij de waardebeoordeling van de kavel wel rekening mee moeten worden gehouden...

Bij het PEN bestaat nu eenmaal geen regeling voor niet-rendabele aansluiting, zoals het PWN die uit oogpunt van volksgezondheid wel kent. Voortvloeiende uit de bemiddeling van de gemeente, is er nu wel een betalingsregeling voorgesteld. Aldus burgemeester Nolet.

Tien of twaalf

VOORZITTER Jac. de Groot van de ruilverkavelingscommissie ziet het allemaal wel wat anders. Het is geen probleem van deze mensen alleen. Het is een algemeen probleem. We hebben zo eigenlijk nog wel tien of twaalf van deze mensen. Het PEN denkt dat zal de ruilverkaveling wel betalen en wacht rustig af. Maar wij zitten al ver over de begroting voor openbare nutsvoorzieningen heen. Is het 2½ of 3½ miljoen. Ik weet het niet precies, maar we hoeven niet meer bij Utrecht aan te kloppen.

Ik vind het geen reusachtige houding van het PEN. Die ringleiding kostte f 75.000 en die hebben wij betaald. Wij betalen alle grote voorzieningen en kan het PEN dan niet eens zo'n klein aansluitinkje verzor- al gaan ze stilletjes aan de gang en ze zijn zo weer weg.

ken? Geef mij het PWN, het water maar. Dat bedrijf is veel gemakkelijker te benaderen, dat werkt veel soepeler en vlottter. De volgende dag

Het gekke is... nu moeten Jonker en Vader zoveel betalen, maar iemand die ertussen komt, kan zo op die kabel aansluiten en betaalt er dan geen cent voor. Dat hebben Vader en Jonker voor hem gedaan. In het komende gesprek met G.S. in februari zullen we het er toch weer over hebben. Ach weet u, ik zeg het maar niet eens tegen die mensen, anders wek je maar verwachtingen.

Ouwe jongens...

Cees Vader nog eens: We zijn zo, we willen het de mensen niet moeilijk maken. We hebben alle medewerking nog gegeven en de koeien van het land gehaald. Ik heb geen enkele vergoeding gevraagd. De ene dienst is de andere waard, denkt je. Als zij nu voor elektrics zorgen, zijn we ouwe jongens. Als ik dit geweten had, had ik nooit mijn handtekening gezet. Dan had je nog een stok gehad. Eerst elektrics bij mij en anders niet over mijn land. Als het niet komt, ga ik nu wel een schadeclaim indienen. Ze zijn over mijn drains heen gegaan, in plaats van eronderdoor. Als ik erbij moet, kost me dat extra door die kabel.

En dan moeten ze nodig praten over streekverbetering. Hoe kan je je bedrijf nu rendabel maken zonder elektrics. Water is er trouwens ook niet. We hebben zelf een grote regenbak aangelegd, we hangen daar helemaal van de natuur af. Een stukje rimboe in modern verkaveld gebied.

Ach weet je, voor ons is het nog niet eens zo erg, wij redden ons wel met petroolie, al is het wel lastig. Voor de gebroeders Jonker is het veel erger. Het heeft hun al voor duizenden guldens schade gekost dat ze er geen koelhuis van kunnen maken.

Het heeft ons al vijftigduizend gekost. De gebroeders Jonker: Je kan je produkten niet zo afleveren als het moet. Je kan ze niet te lang bewaren. Van de zomer moesten we de kool wegdoen voor twee dubbeltjes omdat het te warm was. Daarna is de prijs drie keer over de kop gegaan en nu is het 45 cent.

We sorteren met een benzine-moortje en zoeken aardappels uit bij een petrolpijpie. We zitten met korte werkdagen en de kool verkankerend door te hoge temperaturen.

Verkankeren

EEN oplossing? Een gesprek tussen G.S., PEN, Cultuur Technische Dienst, ruilverkavelingscommissie en er kan nog meer bij. Een

financieringsregeling voor een geheel te verkavelen gebied voor alle rendabele aansluitingen die niet in het kader van de bedrijfsverplaatsing door de ruilverkaveling worden betaald? Een vordering op allen die dan op de zwakstroomkabel zullen aansluiten, zodat niet Vader en Jonker moeten betalen voor de zes of acht buren die ze straks wellicht nog krijgen? Is het zo moeilijk te berekenen hoeveel bedrijven op een verkaveld stuk land straks graag licht zullen hebben.

Een andere oplossing. Probeer een bedrijf dat wel onder de verplaatsingsregeling valt, te plaatsen naast of vlakbij de tien tot twaalf „slachtoffers”, die deze voordelen niet genieten. Wie moet dan betalen voor de aansluiting? Juist... de ruilverkaveling en Jonker en Vader en Hoogenboom en Beuker en al die anderen zijn voor een habbekrats klaar.

Sorry, ik ben geen deskundige. Geef daarom de hoge ambtelijke heren veel licht, opdat zij niet in duisternis de temperaturen te hoog laten oplopen en de stemming doen verkankeren.